

Fylkesmenn

Kontaktperson: Therese Jeanette Mosti, Pål Aasvestad og Kate Nystedt
Vår dato: 04.03.2015
Vår referanse: 15/1
Rundskriv erstatter: 34/2011

Kommentarer til lov 16. januar 2004 nr. 5, og forskrift 1.april 2004 nr.611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (husdyrkonsesjonsregelverket)

1. INNLEDNING	3
2. BEGREPSFORKLARING	3
3. FORMÅL	4
4. KONSESJONGRENSER, FORHOLDSTALL OG DYRESLAG	4
4.1 KONSESJONSPLIKT	4
4.2 KONSESJONGRENSER	5
4.3 FORHOLDSTALL	5
4.4 DEFINISJONER AV DYRESLAG	6
5. FORHOLD SOM UTLØSER KONSESJONSPLIKT	6
5.1 FELLES EIERINTERESSER	7
5.2 ØKONOMISKE INTERESSER I SAMME PRODUKSJON	7
5.3 PRODUKSJON PÅ SAMME EIENDOM	11
6 UNNTAK FRA KONSESJONSPLIKTEN	11
6.1 ODELSRETT	12
6.2 EKTESKAP/SAMBOERSKAP	13
7. VILKÅR FOR Å FÅ KONSESJON	13
7.1 KONSESJON I SÆRLIGE TILFELLER	14
7.2 AVSLAG PÅ SØKNAD OM KONSESJON	14
8. KONSESJONSPLIKTIG PRODUKSJON	15
8.1 PRODUKSJON OVER TO ÅR	15
8.2 OMLEGGING AV PRODUKSJONEN	16
8.3 KOMBINERT PRODUKSJON	17
9. PURKERINGER	18

9.1 VILKÅR OG KONSESJONSGRENSER FOR PURKERINGER	18
9.2 SAMARBEID I PURKERINGER.....	19
9.3 SØKNADSPROSEDYRE	20
10. BORTFALL AV KONSESJON	20
11. OPPLYSNINGSPLIKT OG KONTROLL.....	21
12. REAKSJONER PÅ ULOVLIG PRODUKSJON	22
12.1 PÅLEGG OG TVANGSMULKT	22
12.2 GJENNOMFØRING AV VEDTAK.....	24
12.3 TILBAKETREKKING AV KONSESJON	24
12.4 STANDARDISERT ERSTATNING	25
12.4.1 Loven om standardisert erstatning.....	25
12.4.2 Forskriften om satser for standardisert erstatning	26
12.5 STRAFF.....	28
13. SØKNADSBEHANDLING	28
13.1 DELEGASJON	28
13.2 KLAGE.....	29

1. Innledning

Dette rundskrivet erstatter rundskriv nummer 34/2011. Grunnen til at rundskriv 34/2011 erstattes er endringen i forskrift av 1.april 2004 nr. 611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (kalt husdyrkonsesjonsforskriften).

Forskriftsendringen trådte i kraft 01.01.2015, og omfatter av økning av grensene for kylling og kalkun, endring av forholdstall, endring av § 8 om standardisert erstatning, og en endring i § 6. I tillegg til kommentarer om forskriftsendringene, har det blitt gjort enkelte språklige endringer uten at innholdet i teksten er endret.

Rundskrivet skal gi utfyllende kommentarer til lov 16. januar 2004 nr. 5 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (heretter loven), og den tilhørende husdyrkonsesjonsforskriften (heretter forskriften).

Meningen med dette rundskrivet er å gi fylkesmennene en beskrivelse med enkelte eksempler på hvordan husdyrkonsesjonsregelverket skal forstås. Ved siden av dette generelle rundskrivet, vil det årlig utarbeides et kontrollrundskriv i forbindelse med kontroll etter regelverket.

For øvrig vises det til forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket med tilhørende rundskriv. Det kan være viktig å se produksjonstilskuddsregelverket i sammenheng med husdyrkonsesjonsregelverket, spesielt med tanke på saker som omhandler driftsfellesskap i svine- og fjørfeproduksjon.

2. Begrepsforklaring

Nedenfor følger en kort beskrivelse av begreper brukt i rundskrivet.

<u>Begrep</u>	<u>Beskrivelse</u>
Konsesjonsregulert produksjon	Gjelder all svine- og fjørfeproduksjon. At produksjonen er konsesjonsregulert vil si at det er satt restriksjoner for hvor stor produksjon det er lovlig å ha for de enkelte produsenter.
Konsesjonsgrense/ konsesjonsfri grense	Grense for hvor stor produksjon det er lovlig å ha uten fylkesmannens tillatelse. Grensen gjelder per produsent/foretak og per gårds- og bruksnummer
Konsesjonsfri drift	Betegnelse på all produksjon som drives under konsesjonsgrensen. Det er ingen regulering av produksjonsomfanget under konsesjonsgrensen.
Konsesjonsenhet	Felles enhet på produksjonsomfang for all konsesjonsregulert produksjon. Antall dyr blir regnet om til antall konsesjonsenheter.
Konsesjon	Tillatelse til å produsere utover den konsesjonsfrie grensen. Konsesjon er innvilget etter antall dyr, og er knyttet til en fysisk/juridisk person, og et gitt gårds- og bruksnummer.

Konsesjonsplikt	Konsesjonsplikt inntreer når produksjonsomfanget går utover den konsesjonsfrie grensen eller gitt konsesjon. Begrepet viser til at det skal settes inn tiltak for den produksjonen som er over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon.
Konsesjonsinnehaver	Den produsenten eller det foretaket som har konsesjon til å produsere utover den konsesjonsfrie grensen.

3. Formål

Formålet med ordningen er gjengitt i lovens § 1:

«§ 1. Formål

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.»

Loven skal bidra til å fordele de kraftfôrbaserte produksjonene på flere enheter, opprettholde en differensiert bruksstruktur med basis i familiejordbruket, og forhindre en utvikling mot store industrialiserte enheter. Dette gjøres ved å regulere det maksimale produksjonsomfanget av svine- og fjørfeproduksjon hos den enkelte produsent, og på den enkelte eiendom.

4. Konsesjonsgrenser, forholdstall og dyreslag

4.1 Konsesjonsplikt

Loven bestemmer at ingen svine- og fjørfeprodusenter, uten å ha konsesjon, kan produsere mer enn grensene i forskriften. Dette gir en konsesjonsplikt, som beskrevet i lovens § 2:

«§ 2. Konsesjonsplikt

Uten konsesjon fra departementet kan ingen produsere et større antall svin eller fjørfe enn Kongen har bestemt. Departementet kan gi forskrift om konsesjonspliktens virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling.

Konsesjoner er tilknyttet en fysisk eller juridisk person og et bestemt gårds- og bruksnummer. Departementet kan i særlige tilfeller samtykke i at konsesjonen flyttes til et annet gårds- og bruksnummer.»

I første ledd er det beskrevet at produksjonsomfanget hos den enkelte skal reguleres. Hvilke grenser som gjelder for produsenter uten konsesjon (uten konsesjonsplikt), er gitt i forskriftens § 1.

I annet ledd står det at en konsesjon kun skal gis til en fysisk eller juridisk person, og at den gjelder et bestemt gårds- og bruksnummer. Med juridisk person menes

et rettssubjekt som opptrer utad som en enhet, og erverver rettigheter og plikter. Dette kan være ulike selskapsformer og stiftelser.

Fylkesmannen fatter vedtak om konsesjon. Fylkesmannen registrerer informasjon om opplysninger knyttet til konsesjonen hos Landbruksdirektoratet. Hovedregelen er at det ikke skal gis tillatelse til å endre konsesjonens stedlige tilknytning. Det finnes unntak, for eksempel dersom eiendommen blir ekspropriert. Flytting av konsesjonen gir ikke grunnlag for økt konsesjon.

4.2 Konsesjongrensener

Konsesjongrensene er gitt i forskriftens § 1:

« § 1. Konsesjongrensener

Grensene for svine- og fjørfehold som kan drives uten departementets tillatelser er;

- 1. slaktekyllingproduksjon med inntil 280.000 omsatte og slaktede kyllinger pr. år eller*
 - 2. kalkunproduksjon med inntil 60.000 omsatte og slaktede kalkuner pr. år eller*
 - 3. eggproduksjon med maksimalt 7.500 innsatte høner på ethvert tidspunkt eller*
 - 4. svineproduksjon med inntil 2.100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år, eller maksimalt 105 innsatte avlspurker på ethvert tidspunkt eller*
 - 5. satellitt i purkering med inntil 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2.100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år.*
- For nav i purkeringer kan det innvilges konsesjon for inntil 450 innsatte avlspurker.»*

Slaktekyllinger, kalkuner og slaktegriser reguleres som antall omsatte og slaktede dyr pr. år. Høner og avlspurker reguleres som innsatte dyr på ethvert tidspunkt.

Det må søkes om konsesjon for purkeringer. Fylkesmannen kan innvilge konsesjon for inntil 450 innsatte avlspurker i navet i purkeringen.

4.3 Forholdstall

I forskriftens § 3 er det beskrevet hvilke forholdstall som skal brukes som omregningsfaktor for de ulike dyreslagene.

«§ 3. Forholdstall

En slaktegris regnes som en konsesjonsenhet, en avlspurke som 20 konsesjonsenheter, en avlspurke i purkering som 40 konsesjonsenheter, en

slaktekylling som 0,0075 konsesjonsenheter, en kalkun som 0,035 konsesjonsenheter og en høne som 0,28 konsesjonsenheter.»

Av forholdstallene følger det at det er lov å ha en produksjon med inntil 2 100 konsesjonsenheter uten konsesjon.

4.4 Definisjoner av dyreslag

Forskriftens § 4 gir nærmere definisjoner av dyreslagene som er regulert. Etter husdyrkonsesjonsforskriften regnes avlspurker og slaktegris som «ulike» dyreslag, fordi disse er regulert ulikt henholdsvis innsatt og slaktet/omsatt.

« § 4. Definisjoner

- 1. Som slaktekylling regnes slaktekylling fra en ukes alder.*
- 2. Som kalkun regnes kalkun fra en ukes alder.*
- 3. Som høne regnes høne fra 20 ukers alder som produserer egg til konsum eller rugeeggproduksjon.*
- 4. Som slaktegris regnes gris fra 50 kg levende vekt.*
- 5. Som avlspurke regnes gris som har født minst ett kull.*
- 6. Med purkering menes driftsopplegg der en produsent med større besetning av avlspurker (nav) leier ut høydrektige avlspurker til flere mindre produsenter (satellitter) for smågris eller slaktegrisproduksjon.»*

I definisjonene i § 4 heter det at gris fra 50 kg levendevekt regnes som slaktegris. Ungpurker over 50 kg levendevekt som slaktes før de har griset, vil derfor telle med i konsesjonssammenheng. Det samme gjelder råner med levendevekt over 50 kg, disse skal telle med når de omsettes eller slaktes.

Høner reguleres fra 20 ukers alder, selv om de ikke har begynt å produserer egg ved 20 ukers alder men ved et senere tidspunkt. Definisjonen peker på hva de er tenkt å nyttes til.

5. Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

Lovens § 3 regulerer hvilke andre forhold enn produksjon utover grensene i forskriftens § 1, som utløser konsesjonsplikt. Dette knytter seg til eierinteresser og økonomiske interesser.

«§ 3. Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

Dersom to eller flere konsesjonsregulerte produksjoner har felles eierinteresser, inntreer konsesjonsplikt dersom det samlede produksjonsomfang overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Det samme gjelder dersom to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha økonomiske interesser i samme produksjon.

Dersom den samlede produksjonen på samme eiendom overskrider grensen for konsesjonsfri drift, inntreer konsesjonsplikt.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om konsesjonsplikten etter første ledd.»

5.1 Felles eierinteresser

Lovens § 3 første ledd første punktum, skal dekke alle former for foretak som en fysisk eller juridisk person har eierinteresser i, direkte eller indirekte.

Det er ikke tillatt for to eller flere foretak med svine- eller fjørfeproduksjon regulert etter dette regelverket, og til sammen produserer mer enn konsesjonsgrensen, dersom foretakene har «*felles eierinteresser*» i hverandres produksjoner.

Dersom produsentenes totale produksjon overstiger konsesjonsgrensene i forskriftens § 1, ilegges det standardisert erstatning. En produsent som driver konsesjonsregulert produksjon, kan ikke være aksjonær, eller ha andeler i andre foretak som også driver konsesjonsregulert produksjon, dersom den totale produksjonen overstiger konsesjonsgrensen.

Dersom ett eller flere foretak har felles eierinteresser, understrekes det imidlertid at dette forholdet kan få betydning for utmålingen av produksjonstilskudd, jf. forskrift 19.12.2014 nr. 1 817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (produksjonstilskuddsforskriften).

Foretak kan ha felles eierinteresser i andre produksjoner som ikke involverer svine og fjørfeproduksjon, uten at det får betydning for utmåling av produksjonstilskudd.

Dette kan vises med eksempel:

Produsent Hansen eier gården Berg, hvor han driver konsesjonspliktig produksjon.

Hansen har også overtatt en annen gård, Fjell.

Fjell forpaktes av produsent Jensen, som starter opp med svineproduksjon her.

Selv om Hansen eier gården er han ikke involvert i den praktiske driften, økonomien på Fjell eller Jensens produksjon. I dette tilfellet vil Hansen ha eierinteresser i *bygningen* på Fjell, men ikke i svineproduksjonen til Jensen. Dette er tillatt, og en slik eierinteresse vil ikke bli rammet av bestemmelsene i lovens § 3.

5.2 Økonomiske interesser i samme produksjon

Konsesjonsplikt inntreffer også når to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha «*økonomiske interesser i samme produksjon*», jf. lovens § 3 første ledd annet punktum.

Med dette menes dersom at to eller flere samarbeider så tett at de oppnår eller har mulighet for å oppnå, økonomisk gevinst eller fordel av den samme produksjonen.

Det er ikke er tillatt å slå sammen produksjoner på flere eiendommer til en større enhet. Dette samsvarer med lovens formål om å bremse utviklingen mot store industrialiserte enheter innenfor de kraftfôrkrevende produksjonene.

Det presiseres at det er tillatt å samarbeide om produksjonen, dersom samlet produksjonsomfang ikke overstiger grensen for konsesjonsfri drift, eller

konsesjonsgrensen. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at et slikt samarbeid kan få betydning i for utbetaling av produksjonstilskudd.

Selv i tilfeller hvor det samlede produksjonsomfang overstiger konsesjonsgrensen, kan noe samarbeid mellom produsentene aksepteres. Samarbeidet anses først å være ulovlig når det blir så tett og omfattende at produsentene har økonomisk interesse i samme produksjon.

For å avgjøre om det foreligger et ulovlig samarbeid, må det foretas en konkret helhetsvurdering. Denne helhetsvurderingen må basere seg på de faktiske omstendighetene i det enkelte tilfelle. Nedenfor nevnes noen momenter som generelt sett kan være relevante i en samarbeidsvurdering. Det bemerkes at i den konkrete sak kan et enkelt moment alene være tilstrekkelig til å konstatere ulovlig samarbeid, eller det kan være at flere momenter til sammen gir grunnlag for slik konstatering. Dette avhenger nærmere av graden, altså av hvor sterkt momentene i seg selv indikerer at produsentene oppnår økonomisk gevinst eller fordel via samarbeidet. Det understrekes at dette ikke er en uttømmende liste over relevante momenter i en samarbeidsvurdering.

- **Felles økonomi:** Et moment kan være om produsentene i noen grad har felles økonomi. Indikasjoner på felles økonomi kan være at produsentene har disposisjonsrett til samme konto, at det foregår transaksjoner mellom hverandres kontoer eller at de betaler regninger o.l. for hverandre.
- **Arbeidsinnsats:** Et annet moment kan være arbeidsinnsats. I en samarbeidsvurdering kan det være av betydning å se nærmere på omfanget av egen og andres arbeidsinnsats. Hvis for eksempel en produsent gjør størstedelen av arbeidet i en annens produksjon, kan det etter omstendighetene være grunn til å tro at han har en tett tilknytning til, og muligens også økonomisk interesse i denne produksjonen. Om arbeidet lønnes til markedspris er et moment som bør være med i en vurdering av arbeidsinnsats.
- **Driftsopplegget** er videre et moment. Med dette menes om måten produsentene har organisert driften på resulterer i en felles gevinst eller fordel. Som eksempel kan nevnes felles håndtering av gjødsel, og felles innkjøp av fôr eller dyr der produsentene er medeiere i hverandres driftsmidler.
- **Maskinfellesskap** kan være et relevant moment i en samarbeidsvurdering. Et svært omfattende maskinfellesskapet kan tilsi at det pågår et ulovlig samarbeid. Det vil imidlertid ofte være av betydning om samarbeidet mellom produsentene omfatter mer enn bare maskinfellesskapet.
- **Leieforhold:** Konsesjonsplikten knyttes til økonomisk interesse om produksjonen. Dette innebærer for eksempel at en økonomisk interesse gjennom utleie av produksjonslokaler i utgangspunktet ikke rammes. Leieforhold mellom produsentene kan likevel være et moment i en

samarbeidsvurdering. Det kan for eksempel være tilfelle dersom det dreier seg om omfattende utleievirksomhet, eller dersom leiekostnadene er så høye at fortjenesten i produksjonen i stor grad blir værende hos utleier. Ved leieforhold bør leiekontrakt og husleie sjekkes for å vurdere om leieforholdet er reelt.

- **Produksjon i samme anlegg:** Et annet moment er om de respektive produksjonene finner sted i samme anlegg. Et eksempel kan være to naboer som bygger et anlegg som går over begge eiendom. Et slikt samarbeid vil normalt måtte anses som ulovlig, selv om det kan dokumenteres at de enkelte produsenter driver for egen regning og risiko. Drift for egen regning risiko er ikke ensbetydende med at produsentene går klar av bestemmelsen om driftsfelleskap.

Desto flere områder produsentene samarbeider på, og større gjensidig nytte produsentene har av samarbeidet, desto større sannsynlighet er det for at det pågår et ulovlig samarbeid.

Eksempel på samarbeid:

1. Produsent Hansen og produsent Jensen står begge som innehavere av hver sin konsesjonsregulerte fjørfeproduksjon. Hansen er avløser for Jensen store deler av året ettersom Jensen ikke bor på gården hvor produksjonen foregår. *Begge oppnår rabatt som følge av felles innkjøp av kraftfôr. Ved behov leier Jensen maskiner fra Hansen hvor Hansen utfører det nødvendige arbeidet.* Ved slakting er det Hansen som har kontakten med slakteriet også når det gjelder Jensens dyr. Begge produserer det grensene tillater i forskriftens § 1, og ingen har konsesjon etter lovens § 2.

En slik organisering av driften som angis i dette eksempelet vil kunne anses som et ulovlig samarbeid. Det er verdt å merke seg at mye likevel kan tale for at det er Hansen som er den reelle produsenten også på Jensens eiendom. I så fall vil Hansen produsere mer enn hva han har lov til, og risikerer å måtte betale standardisert erstatning for dyr produsert utover grensene i forskriften.

2. Produsent Hansen og produsent Jensen driver med konsesjonsregulert svineproduksjon på hver sin eiendom. Det er imidlertid kun Jensen som har fødebinger. Produsentene kjøper derfor inn felles purker som oppstalles hos Jensen. Smågrisen deles deretter mellom produsentene, og føres opp på hver sin eiendom med separat økonomi. Felles innkjøp av livdyr, hvor dyrene er deleid eller kun produserer hos den ene av innkjøperne, vil ikke være i tråd med bestemmelsen om samarbeid.

- **Relasjoner (familiære bånd) mellom produsenter:** Nære relasjoner mellom produsenter har betydning i en samarbeidsvurdering. Det understrekes at slike relasjoner ikke automatisk tilsier at produsentene har økonomiske interesser i samme produksjon. Imidlertid vil det på bakgrunn av slike relasjoner mellom produsentene

være grunn til å stille krav om at deres respektive produksjoner drives klart adskilt.

På grunn av det fellesskapet som for eksempel *ektefeller/samboere* allerede har i form av blant annet å dele utgifter og bolig i husholdningen, er det stor risiko for at det pågår et ulovlig samarbeid mellom disse dersom begge driver hver sin produksjon. En slik antakelse om ulovlig samarbeid styrkes ytterligere dersom ektefellene/samboerne driver samme type produksjon, og dersom produksjonene deres foregår i nærheten av hverandre. I en vurdering av samarbeid mellom ektefeller/samboere er det etter dette naturlig å ha som utgangspunkt at disse har en viss interesse i hverandres produksjoner. Med dette som utgangspunkt, er det av stor betydning for utfallet av samarbeidsvurderingen at deres respektive produksjoner drives klart adskilt.

Hvis produsenter med nære *familiære relasjoner* deler opp en produksjon som tidligere ble drevet på en eiendom, er det stor sannsynlighet for at produksjonene etter oppdelingen ikke er tilstrekkelig adskilt driftsmessig. Det gjøres oppmerksom på at selv om produksjonene i et slikt tilfelle vurderes som tilstrekkelig adskilt på et tidspunkt, er det fare for at produksjonene blir mer integrert etter hvert som en følge av det fellesskapet etablert utenom driften. Om det foreligger ulovlig samarbeid bør derfor vurderes løpende.

Som det fremgår ovenfor må sakens faktiske omstendigheter avklares i en samarbeidsvurdering, og det må foretas en nærmere vurdering av bevisene som foreligger i saken. Det følger av lovens § 6 annet ledd at forvaltningen kan pålegge produsentene å godtgjøre, herunder fremlegge bevis for at det ikke pågår et ulovlig samarbeid. Hvilke dokumenter som i denne sammenheng bør fremlegges må vurderes konkret.

Eksempler på dokumentasjon er bankutskrifter, regnskap med bilag, avregninger, fakturaer, forsikringsavtaler, leieavtaler mm. Det vises til rundskrivets punkt 11 for nærmere omtale av opplysningsplikt etter lovens § 6.

Det er fastsatt ny produksjonstilskudd forskrift (forskrift 19.12.2014 nr. 1 817 om produksjonstilskudd og avløser tilskudd i jordbruket). For mer informasjon viser vi til rundskriv 30/2014, «*Produksjonstilskudd i jordbruket og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid - saksbehandlingsrutiner ved søknadsomgangen 20. januar 2015*».

Der det er brudd på enten husdyrkonsesjonsregelverket eller produksjonstilskuddsregelverket, vil det med stor sannsynlighet være brudd på begge.

Det kan imidlertid tenkes at en konkret sak kan få ulikt resultat etter de to regelverkene. Bakgrunnen til det er at regelverkene er ment til å ivareta ulike formål, og at det i husdyrkonsesjonsregelverket gjelder et strengere krav til

sannsynliggjøring av sakens faktum. For nærmere omtale av dette beviskravet viser vi til punkt 12.4.1.

5.3 Produksjon på samme eiendom

Produksjon som foregår på samme eiendom utløser konsesjonsplikt når antall dyr til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, jf. lovens § 3 annet ledd. Dette gjelder selv om det ikke foreligger felles eierinteresser eller økonomiske interesser mellom produksjonene.

Beskrivelsen av begrepet eiendom i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 12 legges til grunn ved tolkningen av begrepet i denne lov.

En tomt som er bortfestet regnes som samme eiendom som den eiendommen den er festet fra. Dette betyr at det ikke er tillatt å ha konsesjonsregulert produksjon på festet tomt og samtidig ha konsesjonsregulert produksjon på grunneiendommen, dersom den samlede produksjonen overstiger den konsesjonsfrie grensen.

6 Unntak fra konsesjonsplikten

I forskriftens § 5 fremgår det hvilke forhold som gir unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3:

« § 5. Unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd

Dersom en har drevet ervervsmessig svine- og fjørfeproduksjon i minimum ti år og overtar en eiendom med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon som en har odelsrett til, og produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gis unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd. Fylkesmannen kan dispensere fra tiårskravet.

Ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap der partene har hver sin ervervsmessige svine- og fjørfeproduksjon som de har drevet i minimum tre år, og disse produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gis unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd.

Produksjonen kan ikke flyttes til et annet gårds- og bruksnummer.»

Forskriftens § 5 er en kan-regel hvor fylkesmannen må vurdere om det skal gis anledning til å gjøre unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd. Dersom en produsent ønsker å benytte seg av unntaket fra konsesjonsvilkåret i lovens § 3 første ledd, jf. forskriftens § 5, må produsenten sende søknad om dette til fylkesmannen.

En forutsetning for å få unntak fra konsesjonsplikten, er at det er ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på eiendommene. Med ervervsmessig produksjon menes at produksjonen må ha et visst omfang, og at den er en del av næringen på

landbrukseiendommen. Hobbyhold av svin eller fjørfe skal ikke danne grunnlag for å få innvilget dispensasjon etter forskriftens § 5.

6.1 Odelsrett

Med hjemmel i forskriftens § 5 er det gitt unntak for konsesjonsplikt etter lovens § 3.

Dette unntaket gir en produsent med odelsrett til en eiendom med svine- eller fjørfeproduksjon, mulighet til å videreføre driften på en eiendom han drev før odelsovertakelsen. Produsenten må søke fylkesmannen om et slikt unntak. Unntaket gis selv om den totale produksjonen på de to gårdsbrukene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Normalt vil innvilgelse av et slikt unntak medføre at produsenten får tillatelse til å produsere opp til den konsesjonsfrie grensen på hver av eiendommene.

Den som overtar eiendom på odel, må ha drevet med ervervsmessig produksjon i minst ti år dersom han skal få unntak for å drive begge de konsesjonsregulerte produksjonene (om den samlede produksjonen overstiger grensene i forskriftens § 1). Dersom et slikt unntak gis, må produksjonene fortsatt foregå på de respektive eiendommene.

Fylkesmannen har mulighet til å dispensere fra tiårskravet, men det presiseres at en slik dispensasjonsadgang skal være snever. Fylkesmannen må vurdere en slik dispensasjon etter en konkret helhetsvurdering. Et eksempel kan være ved akutt sykdom. I tillegg bør det vurderes hvor lang periode det har vært drevet egen ervervsmessig produksjon. En periode på nærmere ti år sammen med en akutt sykdom, kan for eksempel være tilstrekkelig til å innvilge dispensasjon.

Landbruksdirektoratet har registrert tilfeller hvor man på en landbrukseiendom med svine- eller fjørfeproduksjon planlegger å skille ut en mindre del av eiendommen til et familiemedlem. På den fraskilte eiendommen planlegges det etablering av produksjon av svin eller fjørfe med sikte på å overta den eiendommen man har odelsrett til, konsesjonsfritt etter ti år. Slike tilpasninger er i strid med regelverkets intensjoner. Bestemmelsen skal i utgangspunktet avhjelpe produsenter som allerede driver med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på en landbrukseiendom slik at produsenten ikke nødvendigvis må oppgi egen produksjon selv om han overtar en landbrukseiendom med tilsvarende produksjon, på odel.

I denne forbindelsen understrekes det at forskriftens § 5 annet ledd er en «kan» regel, og det er således opp til forvaltningens skjønn å gi slike unntak. Det forutsettes at rene regelverkstilpasninger ikke bør gi mulighet for unntak. Det vil si at unntaksbestemmelsen i forskriftens § 5 første ledd ikke kan benyttes i tilfeller som nevnt i avsnittet over.

Søknad om unntak skal behandles av fylkesmannen, Landbruksdirektoratet er klageinstans.

6.2 Ekteskap/samboerskap

I forskriftens § 5 annet ledd er det gitt hjemmel til at to personer skal kunne videreføre driften av sine respektive ervervsmessige produksjoner ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap. Partene kan da samarbeide både praktisk og økonomisk om produksjonene, men økonomien må holdes adskilt. Det presiseres at produksjonene må foregå på de respektive eiendommene, og at man ikke åpner for at produksjonene fysisk skal kunne slås sammen til en stor produksjonsenhet. Normalt vil innvilgelse av et slikt unntak medføre at begge produsentene kan produsere opp til den konsesjonsfrie grensen på hver sin eiendom.

Produksjonen hver av partene har fra før, må ha vært drevet i minimum tre år for at forskriftens § 5 annet ledd skal kunne benyttes. Det er ikke gitt dispensasjonsadgang fra treårskravet.

Ektefeller/samboere som ikke har drevet konsesjonsregulert produksjon 3 år forut for inngåelse av ekteskap eller samboerskap har anledning til å starte opp hver sin konsesjonsregulerte produksjon på hver sin eiendom. Forutsetninger og begrensinger som er gitt i lovens § 3, gjelder da på lik linje for disse ektefellene eller samboerne som for enhver annen produsent. Dette medfører at de ikke kan samarbeide i større grad enn det som er tillatt for andre produsenter. Det vises til rundskrivets punkt 5.2 for nærmere omtale av dette.

7. Vilkår for å få konsesjon

Av lovens § 4 fremgår det når konsesjon kan gis:

«§ 4. Vilkår for å få konsesjon

Konsesjon kan gis dersom søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjonsregulert produksjon, eller etablerer purkering. Departementet kan sette vilkår for å gi konsesjon.

Departementet kan i særlige tilfeller gi konsesjon selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

Søknad om konsesjon kan avslås dersom søkeren grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i denne loven eller vedtak gjort i medhold av loven.»

Loven stiller som vilkår at søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjon, eller etablerer purkering. Med overtagelse menes alle typer for overtagelser, for eksempel kjøp eller odel. Loven åpner ikke for at størrelsen på konsesjonen kan økes ved overtagelse eller leie.

Etablering av purkeringer kommer i en særstilling, og vil bli nærmere omtalt i kapittel 9.

Dersom produsenter søker om konsesjon utover grensene på andre vilkår enn overtakelse eller leie av anlegg med konsesjon, skal det som den klare hovedregel gis avslag. Det må ses hen til de formål husdyrkonsesjonsregelverket skal dekke,

blant annet å bremse utviklingen mot store industrialiserte enheter innenfor svine- og fjørfeproduksjon.

Søknadskjema utarbeides av Landbruksdirektoratet, og finnes på våre nettsider.

7.1 Konesesjon i særlige tilfeller

I lovens § 4 annet ledd er det gitt adgang til å gi konsesjon i «*særlig tilfeller*» der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Særlige tilfeller betraktes som et minstevilkår, noe som betyr at behovet for konsesjon må være tungtveiende eller sjeldent forekommende. Adgangen til å gi konsesjon etter lovens § 4 annet ledd skal altså være snever. Det er lagt til grunn at det kun bør gis konsesjon der det foreligger særlige forhold knyttet til driften, og ikke til produsenten som person. Med dette menes at det ikke bør gis konsesjon på bakgrunn av for eksempel sosiale forhold, medisinske problemer e.l. Forhold som kan kvalifisere til å få innvilget konsesjon for ett enkelt år kan være saneringer på grunn av sykdom i besetningen, brann og lignende (se Ot.prp. nr. 94 2002 – 2003). Med driften menes her svine- og fjørfeproduksjonen.

Videre vil det i medhold av denne bestemmelsen i særlige tilfeller kunne gis konsesjon til etablering av nødvendig husdyrhold til undervisning eller forskningsformål. Praktiseringen av konsesjon til undervisning og forskningsformål skal imidlertid også håndheves strengt. Husdyrhold til undervisning eller forskningsformål skal som hovedregel skje innenfor grensene for konsesjonsfri drift.

Forhold mellom produsenter og private aktører som for eksempel slakterier, rugerier eller fôrleverandører, vil normalt ikke være grunnlag for å gi konsesjon etter lovens § 4 annet ledd. Et eksempel kan være forhold på slakteriet som medfører at slaktedato forskyves fra ett år til et annet. Dette anses normalt som et forhold mellom produsenten og slakteriet som ikke berører husdyrkonsesjonsregelverket.

Økonomiske hensyn skal normalt ikke vektlegges i en vurdering av om det foreligger særlige tilfeller. Økonomiske forhold vil være et argument flere produsenter kan påberope seg og vil derfor normalt verken være tungtveiende eller sjelden forekommende.

7.2 Avslag på søknad om konsesjon

I følge lovens § 4 tredje ledd kan en søknad om konsesjon avslås dersom søkeren «*grovtt eller gjentatte ganger*» har overtrådt bestemmelser i loven eller vedtak gjort i medhold av den. Det presiseres at det må foreligge dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den før konsesjon kan avslås etter denne bestemmelsen. Bakgrunnen for at det i loven heter «*kan*» avslås, og ikke «*skal*» avslås, er for å gi rom for skjønnsutøvelse. Et moment av betydning for skjønnsutøvelse vil være hvor lang tid det er gått siden lovbruddet fant sted. Denne bestemmelsen innskrenker ikke muligheten for å gi avslag etter første ledd.

8. Konesjonspliktig produksjon

8.1 Produksjon over to år

Forskriften § 2 forklarer toårsregelen;

«§ 2. Produksjon over to år

Det er tillatt å overstige konesjionsgrensen eller innvilget dyretall med inntil 15 %, mot tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Det er alltid de to siste årene som vurderes i sammenheng.»

Bestemmelsen åpner for at det kan produseres inntil 15 % over den konesjonsfrie grensen eller innvilget konesjon ett år, dersom det gjøres tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Med ett år menes kalenderår. Dersom en produsent har økt produksjonen med *inntil 15 %* over den konesjonsfrie grensen/gitt konesjon ett år, må eventuell oppfølging avvendes til året etter. Dersom produksjonen da ikke er redusert tilsvarende, skal det reageres med å ilegge standardisert erstatning. Bestemmelsen åpner ikke for å øke produksjonsomfanget ett år, på bakgrunn av at produksjonen året før var under konesjionsgrensen.

Dette kan vises med et eksempel:

Kyllingprodusent Jensen har ikke konesjon, men produserer et år 290 000 kyllinger (10 000 kyllinger over den konesjonsfrie grensen). For å unngå standardisert erstatning må Jensen redusere antallet kyllinger til 270 000 det påfølgende året. Dersom produksjonen kun reduseres til totalt 275 000 kyllinger, skal det reageres mot de 5 000 kyllingene Jensen totalt har produsert over den konesjonsfrie grensen de to årene summert.

Forskriftens § 2 åpner for å se produksjonen over en toårsperiode. Dersom den konesjonsfrie grensen overstiges i en slik toårsperiode, skal det ved ileggelse av standardisert erstatning tas utgangspunkt i den totale fortjenesten produsenten har hatt begge disse årene. Dette utgjør ingen forskjell sammenliknet med normal beregning av standardisert erstatning, dersom produsenten kun har et konesjonsregulert dyreslag.

Om produsenten har flere konesjonsregulerte dyreslag må det imidlertid ses på den forholdsmessige fordelingen av dyreslagene summert for disse to årene. Dersom 35 % av konesjonsenhetene for de to årene summert er produsert på kalkun og de resterende 65 % er produsert på kylling, skal også erstatningen utmåles etter disse forholdstallene. Beregningsprinsippet blir for øvrig det samme som eksemplifisert i *kap. 12.4.2*.

Produseres det for eksempel 20 % over den konesjonsfrie grensen/konesjon ett år, skal det reageres umiddelbart for all produksjon *utover 15 %* over den konesjonsfrie grensen/konesjon. Toårsregelen gjelder fremdeles for de første 15 % som er produsert over den konesjonsfrie grensen/gitt konesjon.

Med forskriftens § 2 første ledd annet punktum, menes at når produksjonen går over den konesjonsfrie grensen ett år, og reduseres tilsvarende det påfølgende

året, ses denne perioden som avsluttet. Neste periode vil starte det året produksjonen igjen overskrider den konsesjonsfrie grensen. Forskriftens § 2 får med andre ord virkning fra det året produksjonen er høyere enn grensen for konsesjonsfri drift/ konsesjon.

Ved produksjon utover konsesjonsgrensene i år der grensene i forskriftens § 1 endres, tar man utgangspunkt i den «gamle grensen» når kravet til reduksjon *det påfølgende året* skal beregnes. Ved produksjon over grensen året før økningen, skal kravet til reduksjon beregnes i prosent av den gamle grensen.

Dette kan eksemplifiseres: dersom en produsent produserer 15 % for mye kylling i 2014 (161 000 kyllinger), er kravet til reduksjon i 2015 på 21 000 slaktekylling. Det betyr at grensen produsenten må forholde seg til, og følgelig ikke kan overskride i 2015 er $280\,000 - 21\,000 = 259\,000$ slaktekyllinger.

8.2 Omlegging av produksjonen for produsenter med konsesjon

Det er mulig å legge om produksjonen innenfor det antall konsesjonsenheter dyreantallet man har konsesjon på utgjør. Bestemmelsen er gitt i forskriftens § 6;

«§ 6. Omlegging av produksjonen innenfor innvilget antall konsesjonsenheter

Produsenter med innvilget konsesjon kan fritt legge om produksjonen til et annet dyreslag enn det opprinnelig ble gitt konsesjon på. Ved omlegging benyttes det opprinnelig vedtatte antallet dyr som utgangspunkt, justert med det til enhver tid gjeldende forholdstallet for dyreslaget som ønskes produsert».

Forholdstallene i forskriftens § 3 må legges til grunn ved omregning fra antall dyr til konsesjonsenheter. Antallet dyr produsenten har fått innvilget i konsesjonsvedtaket vil fremdeles gjelde, men produsenten kan nå fritt produsere på hvilket dyreslag som ønskes, uten at dette må søkes om på forhånd.

Dersom forholdstallet for dyreslaget man har innvilget sin konsesjon på endres, påvirkes antall konsesjonsenheter produsenten totalt kan produsere. Har man lagt om fra det opprinnelige dyreslag til et annet, er det viktig å være oppmerksom på at regelverksendringer av forholdstall (som følge av at grenser økes), kan kreve at man må redusere dagens produksjon.

Poenget med regelen i § 6 er å gjøre det mer fleksibelt for produsenter som har innvilget konsesjon på flere dyreslag, å fritt justere omfanget av det ene eller andre dyret uten å søke om dette.

Det understrekes at omlegging ikke gir grunnlag for økt konsesjon.

Eksempel på hvordan man beregner lovlig produksjonsomfang ved omlegging:

En produsent har konsesjon på 350 000 slaktekyllinger, men ønsker å dele opp produksjonen slik at halve produksjonen utgjør kylling og resten verpehøner:

$350\,000 \times 0,0075 = 2\,625$ konsesjonsenheter

Produsenten har på omleggingstidspunktet konsesjon til å produsere 2 625 konsesjonsenheter. Halve produksjonen skal være verpehøner:

$$2\ 625/2 = 1\ 312,5 \text{ konsesjonsenheter}$$

$$1\ 312,5 / 0,28 = 4\ 688 \text{ verpehøner}$$

Om produsenten legger om halve produksjonen til verpehøner kan det produseres 4 688 høner, og 175 000 kylling på eiendommen.

Omlegging fra ett dyreslag til et annet:

- Ved omlegging fra høner/avlspurker til produksjon av slaktedyr (slaktegriser, slaktekyllinger eller kalkuner) vil det være anledning til å ha innsatte dyr inntil gitt konsesjon, slakte disse og deretter omsette/slakte opp til gitt konsesjon samme år. Dersom man eksempelvis har konsesjon for 8 000 høner, tilsvarende 2 240 enheter, og legger om produksjonen fra høner til slaktegris etter 6 mnd., får man følgende resultat; første halvår kan man ha 8.000 høner innsatt til enhver tid. Når alle hønene er slaktet kan det deretter omsettes og slaktes 2 240 slaktegriser andre halvår.

Ved omlegging fra slaktedyr (slaktegriser, slaktekyllinger eller kalkuner) til høner/avlspurker må produksjonen med høner/avlspurker tilpasses størrelsen på slaktedyrproduksjonen det året en legger om. Her er det med andre ord ikke anledning til å ha en høyere produksjon det året det legges om. Dersom man går ut i fra en konsesjon på 2 400 enheter, og legger om produksjonen fra slaktegrisproduksjon til høner får man følgende resultat; dersom det første halvår har blitt slaktet 1 280 slaktegriser, kan man ha 4 000 høner innsatt til enhver tid andre halvår (tilsvarende 1 120 konsesjonsenheter).

- Ved omlegging fra en type slaktedyr til et annet skal samlet driftsomfang for begge produksjoner være innenfor konsesjonsgrensen.
- Ved omlegging mellom høner og avlspurker kan overgangen skje gradvis ved at en reduserer det eksisterende dyreslaget og samtidig gradvis øker det andre dyreslaget. Antall innsatte dyr til enhver tid av året kan ikke være høyere enn konsesjonsgrensen.

Prinsippene gjengitt i disse punkt gjelder også for produsenter uten konsesjon.

8.3 Kombinert produksjon

Ved kombinert produksjon må antall avlspurker ses i sammenheng med antall slaktegris som omsettes og slaktes, slik at summen av innsatte dyr og omsatte/slakta dyr ikke overstiger konsesjonsgrensen på noe tidspunkt av året. Videre vil det være anledning til å ha en høyere produksjon med avlspurker tidlig

på året, og redusere antallet innsatte avlspurker etter hvert som det omsettes og slaktes flere slaktegriser ut over året.

Dette kan vises med et eksempel:

En produsent med 70 innsatte avlspurker til enhver tid av året har anledning til å omsette og slakte 700 slaktegriser i løpet av det inneværende året. Dersom det omsettes og slaktes 700 slaktegriser i løpet av første delen av året, kan det maksimalt settes inn 70 avlspurker den resterende tiden av året, og ikke 105 avlspurker.

Dersom produsenten velger å slakte ut alle 70 purker, og etter nedslakting velger å produsere 2 100 slaktegris resten av året er dette en lovlig tilpasning av reglene.

For å kunne vurdere mest mulig korrekt om produksjonen av purker og slaktegris har vært innenfor konsesjonsgrensene, bør data fra flere produksjonstilskuddsøknadsomganger sammenstilles med slakteleveranser gjennom året. I tillegg må fylkesmannen se an hvor stor andel av produksjonen som består av avlspurker og slaktegriser. Følgende eksempel forklarer dette nærmere:

Det blir hos en kombinert produsent i hver søknadsomgang et år, i tillegg til året etter, søkt om 80 avlspurker.

Slakteleveransene for året utgjør 1000 slaktegris.

(80×20) purker + 1000 slaktegris = 2600 konsesjonsenheter.

Denne produsenten er da $2600 - 2100 = 500$ konsesjonsenheter over grensen.

Forholdet mellom avlspurker og slaktegris er slik fordelt at 61,5 % av produksjonen er avlspurker, og 38,5 % er slaktegris. Samme fordeling gjøres på overproduksjonen, hvor det da blir 307,5 konsesjonsenheter med avlspurker og 192,5 konsesjonsenheter med slaktegris. Dette utgjør til sammen 192,5 slaktegris og 15,375 avlspurker, som er overproduisert.

Bestemmelsen etter tredje ledd i forskriftens § 8 sier at erstatningen skal deles opp dersom de innsatte purkene har stått inne kortere enn et år. Det må avklares hvor lenge de «overproduserte» purkene har stått inne, før erstatningen kan ilegges.

9. Purkeringer

Med purkering menes driftsopplegg der en produsent med en besetning av avlspurker (nav), leier ut høydrektige avlspurker til flere produsenter (satellitter) for smågris eller kombinert produksjon (jf. forskriftens § 4). Den enkelte produsent i purkeringen har et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra eget svinehold.

9.1 Vilkår og konsesjonsgrenser for purkeringer

Vilkår for produsenter i purkering er angitt i forskriftens § 7;

«§ 7. Vilkår for purkeringer

Avlspurkene skal eies av navet, og smågrisene skal eies av satellittene. Etter avvenning skal avlspurkene tilbake til navet. Det skal ikke foregå grising ved navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet ut over det som er nødvendig til rekruttering.

Nav og satellitter kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.

Navet plikter å rapportere til fylkesmannen hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringer, og hvor mange avlspurker den enkelte satellitt skal leie fra navet.»

En avlspurke i en purkering (satellitt eller nav) reguleres som innsatte dyr (jf. forskriftens § 1) og utgjør 40 konsesjonsenheter (jf. forskriftens § 3).

Satellitter

Det er innført en særskilt grense for konsesjonsfri drift for svineproduksjon i satellitter innen purkeringer. Det er tillatt for en satellitt i purkering å ha inntil 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2 100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år (jf. forskriftens § 1). I praksis innebærer dette en konsesjonsgrense for purker i satellitter på 2 120 konsesjonsenheter (53 purker x 40).

Produsenter som driver satellitt eier smågrisen som blir født, mens avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning. Avlspurkene tilhører navet.

Nav

Navene er i utgangspunktet underlagt den generelle grensen for konsesjonsfri drift. Det kan imidlertid innvilges konsesjon for inntil 450 avlspurker i navet (jf. forskriftens § 1). Dette betyr at navet kan søke om å ha maksimalt 450 innsatte avlspurker til enhver tid. Søknadskjema utarbeides av Landbruksdirektoratet.

For navet er det tillatt med nødvendig rekruttering. Det betyr at det er anledning til å kjøpe gris for å føre fram disse til avlspurker som skal inn i navet, men det er ikke tillatt med egen smågrisproduksjon i navet for fremføring av rekrutteringsdyr.

En viss utslakting av ungpurker (gris som ikke har hatt kull) i navet er tillatt. Med dette menes at de dyrene som av naturlig årsak ikke skal benyttes i purkeringen kan utrangeres. Slaktegrisproduksjon i navene er ikke tillatt.

Ungpurker som omsettes eller slaktes skal regnes som én slaktegris, det vil si én konsesjonsenhet. Dette betyr at ungpurker som omsettes eller slaktes skal inkluderes i navets konsesjon.

9.2 Samarbeid i purkeringer

I henhold til forskriftens § 7 kan ikke nav og satellitter ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner. Satellittene kan ikke

gå inn som medeiere der de får eierinteresser eller noen form for økonomiske interesser i navets produksjon. Den enkelte satellitt i en purkering må ha et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra svinholdet.

Bestemmelsen om samarbeid i lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 gjelder også for purkinger.

9.3 Søknadsprosedyre

Ved etablering av purkinger eller endringer innen eksisterende purkinger må det sendes inn søknad til fylkesmannen. Egne søknadsskjema som ligger på Landbruksdirektoratets sine hjemmesider skal benyttes for å søke om etablering. I søknaden skal det fremgå hvilke produsenter som er satellitter i purkeringen. Det skal også opplyses om størrelsen på produksjonen både i navet og i satellittene. Endringer i purkeringen rapporteres fortløpende av navet til fylkesmenn, som igjen innrapporterer til Landbruksdirektoratets register over purkinger.

Ved tildeling av konsesjon for nav må følgende vilkår inn i vedtaket til søkeren:

- Det kan ikke påregnes innvilgelse av konsesjon for navets anlegg dersom purkeringen opphører.
- Navet og satellittene i purkeringen kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.
- Det skal ikke foregå grising ved navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet utover det som normalt regnes som nødvendig antall dyr til rekruttering ut fra tillatt driftsomfang i anlegget. Avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning.
- Navet plikter å innrapportere til fylkesmannen hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringen, og hvor mange purker den enkelte satellitt vil leie fra navet. Dette gjelder både ved etablering av purkeringen, samt evt. senere endringer i hvilke besetninger som deltar i driftsopplegget. Rapporteringsplikten omfatter også satellitter som har driftsomfang under grensen for konsesjonsfri drift.

10. Bortfall av konsesjon

I lovens § 5 fremgår det når konsesjon kan falle bort;

« § 5. Bortfall av konsesjon

Dersom det de ti siste årene ikke har vært ervervsmessig produksjon av svin eller fjørfe på det gårds- og bruksnummer som konsesjonen tilligger, bortfaller konsesjonen.

Ved tvil om konsesjon er bortfalt etter første ledd kan den som vurderer å benytte konsesjonen kreve at departementet tar bindende stilling til spørsmålet. Departementet avgjørelse i slike saker regnes som enkeltvedtak.»

En konsesjon skal ikke være en evigvarende rettighet, som beholdes uavhengig av om konsesjonsinnehaveren produserer eller ikke. Dersom det ikke har vært drevet ervervsmessig hold av svin eller fjørfe på eiendommen de siste ti årene skal konsesjonen falle bort, jf. lovens § 5 første ledd.

Forvaltningen må i det konkrete tilfelle vurdere hva slags produksjon som kan karakteriseres som ervervsmessig. Vesentlige momenter ved denne vurderingen er produksjonens omfang og om produksjonen er en del av næringen på landbrukseiendommen.

En ubenyttet konsesjon faller bort av seg selv ved utløpet av tiårsfristen, uten forutgående enkeltvedtak. Denne bestemmelsen har ikke tilbakevirkende kraft. Det er fylkesmannen som har ansvar for å kontrollere om det produseres på gjeldende konsesjoner og melde fra til Landbruksdirektoratet om eventuelle bortfall. Informasjon fra søknad om produksjonstilskudd og Leveransedatabasen kan brukes for å undersøke produksjonsomfang på gjeldende konsesjoner.

Lovens § 5 annet ledd gir den som vurderer å benytte en konsesjon krav på forhåndsavklaring av sin rettstilstand. Den enkelte kan få bindende avgjort om konsesjonen er bortfalt eller ikke før ny produksjon starter opp etter lengre tids opphold. Fylkesmannen må i disse tilfeller fatte et enkeltvedtak.

11. Opplysningsplikt og kontroll

Reglene knyttet til opplysningsplikt og kontroll reguleres i lovens § 6;

«§ 6. Opplysningsplikt og kontroll

Etter pålegg fra departementet plikter produsenten å gi de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å kunne føre kontroll med at loven og vedtak gjort i medhold av den, blir overholdt. Departementet kan kreve adgang til anlegg for å føre kontroll med produksjonen.

Produksjonen anses som konsesjonspliktig dersom produsenten etter pålegg fra departementet ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter § 3.»

Lovens § 6 første ledd gir hjemmel til å føre kontroll med at husdyrkonsesjonsregelverket overholdes. Opplysningsplikten inntreffer etter pålegg fra fylkesmannen, og knytter seg til de opplysninger og dokumenter som er *nødvendige* for å kunne kontrollere om produksjonen er i samsvar med husdyrkonsesjonsregelverket. Hva som regnes som *nødvendig* vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Eksempler er dokumentasjon av opplysninger gitt i søknad om produksjonstilskudd, ligningsoppgaver, gårdsregnskap, bokføring, avregninger, kvitteringer for innkjøp av dyr og fôr osv.

Fylkesmannen gis også hjemmel til å kreve adgang til anlegg for å føre kontroll jf. § 6, første ledd annet punktum. Med anlegg menes bygninger eller deler av

bygninger der det foregår svine- og fjørfeproduksjon. Installasjoner for utendørsproduksjon omfattes også.

I følge § 6 annet ledd utløses konsesjonsplikt dersom produsenten etter pålegg fra fylkesmannen ikke kan synliggjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3. Dette innebærer at det her foreligger omvendt bevisbyrde. Det er altså produsenten som må dokumentere at det produseres i henhold til regelverket. Det presiseres at forvaltningen kun skal benytte denne hjemmelen til å snu bevisbyrden i de tilfeller forvaltningen har konkrete mistanker om at det foreligger forhold i strid med lovens § 3.

Det understrekes videre at selv om produsentene ikke klarer å godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3, fører ikke det uten videre til den konklusjon at konsesjonsplikt inntreffer. Forvaltningen har under enhver omstendighet en selvstendig plikt til å opplyse saken så godt som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Imidlertid kan det etter omstendighetene være en indikasjon på regelverksbrudd dersom produsentene selv ikke klarer å bevise at de driver lovlig.

For de tilfeller der produsenten ikke etterlever sin lovbestemte plikt til å gi opplysninger vises det til brev fra Landbruks- og matdepartementet datert 22. juni 2010, som omhandler virkninger av brudd på opplysningsplikten etter lovens § 6.

Ved pålegg om å gi ut opplysninger skal det opplyses om hjemmelen for pålegget, jf. forvaltningslovens § 14. Dersom den pålegget retter seg mot mener at han ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene som etterspørres, kan han klage. Mer om klageadgang ved pålegg om å gi ut opplysninger i kap. 13.2.

12. Reaksjoner på ulovlig produksjon

12.1 Pålegg og tvangsmulkt

Lovens § 7 gir hjemmel for å gi pålegg og ilegge tvangsmulkt;

« § 7. Pålegg og tvangsmulkt

Drives produksjon i strid med loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet gi pålegg om tiltak for å bringe den ulovelige produksjonen til opphør.

Departementet kan fastsette løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylning av pålegget etter første ledd, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.»

Tvangsmulkt benyttes ikke som reaksjon overfor handlinger som allerede har funnet sted, men fastsettes på forhånd i den hensikt å fremtvinge visse handlinger. Tvangsmulkten er dermed ikke en straff, men et virkemiddel som skal gi den ansvarlige en økonomisk motivasjon for å etterleve konsesjonsmyndighetenes

vedtak eller pålegg. Tvangsmulkten har virket etter sin hensikt dersom den ansvarlige innretter seg slik at vedkommende slipper å betale.

Ved påvisning av mer omfattende og alvorlig brudd på loven, skal det gis skriftlig pålegg om tiltak som innebærer at det ulovlige forholdet opphører. Dette gjelder for eksempel når produsenten produserer utover konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon. Det skal knyttes en tvangsmulkt til pålegget, samt en frist for gjennomføring. Tvangsmulkten er en dagmulkt som begynner å løpe dersom pålegget ikke er gjennomført innen fristens utløp.

Pålegget skal inneholde et krav om at den ulovlige produksjonen opphører.

Tvangsmulkten skal settes så høyt at det ikke lønner seg økonomisk for den ansvarlige å la være å gjennomføre de pålagte tiltak. Mulkten fastsettes derfor ut fra en vurdering av hvilken inntjening den aktuelle produksjonen har.

Kronesatsene i forskriftens § 8 skal være utgangspunktet for fastsettingen av tvangsmulkten.

Da tvangsmulkten er en løpende dagmulkt skal satsen deles på antall dager i året (365). Videre skal det multipliseres med det produksjonsomfang overskridelsen gjelder. Beløpet som fremkommer etter beregningen skal multipliseres med en faktor fra 1,5 til 2 avhengig av forholdets karakter. Beløpet avrundes til nærmeste hele hundre kroner.

Tvangsmulkten for en produsent med 10.000 innsatte høner (2 500 høner over konsesjonsfri grense) kan for eksempel beregnes slik:

(90 kroner / 365 dager) x 2.500 x 1,5 = 925 kroner.

Tvangsmulkten kan i dette tilfellet settes til kr. 900 løpende pr. dag inntil det ulovlige forholdet er opphørt.

Det er fylkesmannen som fastsetter tidsfrist for retting av det ulovlige forholdet. Fristens lengde skal fastsettes ut fra en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Ved fastsetting av fristen skal det legges vekt på at det skal være praktisk mulig for den pålegget retter seg mot å rette opp forholdet før tvangsmulkten begynner å løpe. For slaktedyr kan det være aktuelt å knytte fristens lengde til et innsetts normale lengde i den aktuelle produksjonen. Fristen kan for eksempel knyttes til når vedkommende innsett tas ut av produksjon. Generelt bør det ikke gis lengre frist enn 6 måneder. Fristen fastsettes til en konkret dato.

I tilfeller der det i ettertid viser seg umulig å oppfylle plikten innen fristen, kan det gis fristforlengelse. Ved vurderingen skal det da legges vekt på hvorvidt det er oppstått forhold som den ansvarlige ikke har kontroll over. Er den ansvarlige selv å laste for at fristen ikke kan oppfylles, skal det ikke gis fristforlengelse. Søknad om fristutsettelse må være fremmet før den opprinnelige fristen er løpt ut.

Når en frist for å etterkomme et pålegg er oversittet, begynner tvangsmulkten å løpe. Mulkten skal innkreves for seks uker av gangen. Fylkesmannen skal ved

særskilt brev til produsenten angi hvilket beløp som skal innbetales og sende kopi av dette brevet til Landbruksdirektoratet, som krever inn beløpet. Ubetalt tvangsmulkt skal inndrives etter reglene i tvangsfullbyrdelseslovens kap. 7.

12.2 Gjennomføring av vedtak

Gjennomføring av vedtak omtales i lovens § 8;

« § 8. Gjennomføring av vedtak

Departementet kan beslutte at vedtak gjort i medhold av loven kan gjennomføres for den ansvarliges regning.

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.»

Bestemmelsen gjelder direkte tvangsfullbyrdelse på den ansvarliges bekostning. Forvaltningen kan gripe inn og rette det ulovlige forholdet for den ansvarliges regning, dersom vedkommende ikke imøtekommer et pålegg om å bringe det ulovlige forholdet til opphør. Fylkesmannen har myndighet til å treffe nødvendige tiltak når den ansvarlige selv ikke gjør det, eller når det haster med tiltakene.

Når det er nødvendig for det offentlige å gripe inn med tiltak, vil det offentlige ha krav på å få dekket utgiftene til dette av den ansvarlige. Det forutsettes at tiltakene ikke er av mer inngripende art eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å nå det aktuelle mål. Utgangspunktet bør fortsatt være at det ulovlige forholdet primært skal rettes av den ansvarlige selv, og at dette motiveres gjennom varsel om at det vil bli ilagt tvangsmulkt dersom forholdet ikke rettes.

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

12.3 Tilbaketrekking av konsesjon

Tilbaketrekking av konsesjon omtales i lovens § 9;

«§ 9. Tilbaketrekking av konsesjon

Ved grove eller gjentatte overtredelser av loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet helt eller delvis og varig eller midlertidig trekke tilbake konsesjon gitt i medhold av § 2.»

Fylkesmannen har myndighet til å trekke tilbake en konsesjon etter denne bestemmelsen.

Tilbaketrekking av konsesjon er et inngripende virkemiddel, og kan kun nyttes ved «grove» eller «gjentatte» overtredelser av regelverket. «Gjentatte» overtredelser betyr at produsenten for eksempel må ha produsert over gitt konsesjon gjentatte ganger. I vurderingen av hvor «grov» overtredelsen er, må det for eksempel ses på hvor stort omfanget av overtredelsen er. Det presiseres at det må foreligge dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den, før konsesjonen kan trekkes tilbake.

Etter bestemmelsen er det flere måter å trekke tilbake konsesjonen på; «*helt eller delvis og varig eller midlertidig*». Det er opp til fylkesmannen å vurdere de ulike alternativene.

12.4 Standardisert erstatning

12.4.1 Loven om standardisert erstatning

Loven sier følgende om standardisert erstatning:

«§ 10. Standardisert erstatning

Ved produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller tildelt konsesjon kan departementet pålegge den ansvarlige å betale en erstatning til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Ved fastsettelsen av erstatningen skal departementet ta utgangspunkt i den fortjeneste produsenten har hatt av den ulovlige produksjonen.»

Regelen gir fylkesmannen hjemmel til å fatte vedtak om å pålegge *den ansvarlige* å betale erstatning til Omsetningsrådets særskilte fond for omsetningsavgift for henholdsvis egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Hvem som er den ansvarlige i en sak må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. En sak kan ha en eller flere ansvarlige.

Erstatningen skal være av en slik størrelse at ulovlig produksjon ikke lønner seg. Grunnlaget for erstatningsberegningen er fastsatt i forskriftens § 8. Vurderingen av om erstatningen skal ilegges baserer seg på om det er produsert ut over konsesjonsgrensen eller tildelt konsesjon. Det skal altså være en objektiv vurdering som legges til grunn. En subjektiv vurdering av om vedkommende har handlet uaktsomt eller forsettelig skal ikke finne sted.

For å kunne ilegge standardisert erstatning stilles det krav til **klar sannsynlighetsovervekt**. Dette skyldes at erstatningen vil kunne få store økonomiske konsekvenser for den det gjelder, og forutsetter en lovovertrødelse.

Klar sannsynlighetsovervekt er et beviskrav som er sterkere enn det alminnelige beviskravet på sivilrettslige områder. Beviskravet klar sannsynlighetsovervekt innebærer at det er vesentlig mer enn 50 % sannsynlig at det foreligger et brudd på loven.

Leveransedatabasen er et offentlig register som alle slakterier plikter å innrapportere alt slakt til. Landbruksdirektoratet er ansvarlige for databasen. Opplysningene i databasen vil i de fleste saker være tilstrekkelig til at det med klar sannsynlighetsovervekt kan konstateres at det foreligger ulovlig produksjon innen slaktekylling-, slaktegris- og kalkunproduksjon.

Erstatningen skal kreves inn direkte hos produsenten, og er tvangsgrunnlag for utlegg. I henhold til forvaltningslovens § 16 skal produsenten få mulighet til å uttale seg før vedtak om erstatning fattes.

Den standardiserte erstatningen som blir innkrevd skal innbetales til Omsetningsrådet. Beløpene disponeres av Omsetningsrådet, og skal benyttes til markedsregulering av egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Landbruksdirektoratet inndriver den standardiserte erstatningen direkte fra produsenten, og overfører pengene til Omsetningsrådets kontonummer. Erstatningskravet kan motregnes i produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

Det skal fattes et enkeltvedtak om standardisert erstatning. Her skal det fremkomme hva ulovligheten går ut på, hvilket dyreslag det gjelder, beløp og utregnet erstatning.

12.4.2 Forskriften om satser for standardisert erstatning

Satser for standardisert erstatning er omtalt i forskriftens § 8:

« § 8. Standardisert erstatning

Drives produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller tildelt konsesjon ilegges standardisert erstatning etter følgende satser pr. dyr:

- 1. Slaktekylling kr 4*
- 2. Kalkun kr 30*
- 3. Verpehøne kr 90*
- 4. Slaktegris kr 300*
- 5. Avlspurke i konvensjonell drift kr 10 500*
- 6. Avlspurke i satellitt i purkering kr 18 500*
- 7. Avlspurke i nav i purkering kr 1 800*

Ved produksjon av flere dyreslag, beregnes erstatningen forholdsmessig ut fra de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen.

Dersom antallet innsatte purker har oversteget konsesjonsgrensen for en kortere periode enn ett år skal erstatningen beregnes forholdsmessig ut fra periodens varighet».

- Forskriftens § 8 fastsetter satsene pr. ulovlig produserte dyr, og skal benyttes når overtredelse av loven har forekommet. Satsene er basert på den gjennomsnittlige fortjenesten per dyr (dekningsbidraget) ved produksjon i de ulike konsesjonsregulerte produksjonene.
- Dersom en produsent har to konsesjonsregulerte produksjoner og produserer over den konsesjonsfrie grensen eller gitt konsesjon, skal det beregnes erstatning etter de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen. Under følger et eksempel på hvordan erstatning kan beregnes ved brudd.

Eksempel:

En produsent har 5 000 høner og 120 000 slaktekyllinger, som til sammen utgjør 2 300 konsesjonsenheter (1 400 konsesjonsenheter høner og 900 konsesjonsenheter slaktekylling). Denne produsenten har ikke konsesjon og

skulle følgelig ikke ha produsert over 2 100 konsesjonsenheter. Beregning av erstatningen gjøres på følgende måte:

Det må først beregnes hvor stor andel de enkelte produksjonene utgjør av den totale produksjonen:

$$(1\,400 \text{ k.e.} \times 100) / 2\,300 \text{ k.e.} = \underline{61\%}$$

$$(900 \text{ k.e.} \times 100) / 2\,300 \text{ k.e.} = \underline{39\%}$$

Videre må det beregnes hvor mange konsesjonsenheter **høner** utgjør av den «ulovlige» produksjonen på 350 konsesjonsenheter (k.e.):

$$200 \text{ k.e.} \times 61\% = \underline{122 \text{ k.e.}}$$

$$122 \text{ k.e.} / 0,28 = \underline{436 \text{ høner}}$$

Satsen for høner er satt til kr. 90 pr. dyr, og dette vil da utgjøre:

$$436 \text{ høner} \times 90 \text{ kr pr. dyr} = \underline{\text{kr. } 39\,240}$$

Samme beregning vil gjøres for **slaktekylling**:

$$200 \text{ k.e.} \times 39\% = \underline{78 \text{ k.e.}}$$

$$78 \text{ k.e.} / 0,0075 = \underline{10\,400 \text{ slaktekyllinger}}$$

Satsen for slaktekylling er satt til kr. 4 pr. dyr, og dette vil da utgjøre:

$$10\,400 \text{ slaktekyllinger} \times 4 \text{ kr pr. dyr} = \underline{\text{kr. } 41\,600}$$

Summen produsenten må betale for den ulovlige produksjonen er (kr. 39 240 + kr. 41 600) = **kr. 80 840**

- Om en produsent har hatt innsatte avlspurker over grensen for konsesjonsfri drift/konsesjon skal man etter forskriftens tredje ledd forholdsmessig beregne erstatningskravet etter antall dager de overproduserte purkene har stått inne. Ved beregningen tar man utgangspunkt i de standardiserte satsene i forskriften, og deler på antall dager overproduksjonen har vart.

Følgende eksempel på utregning av erstatning der overproduksjonen av de innsatte purkene ikke har vart et helt år, kan benyttes.

En konvensjonell smågrisprodusent har 50 purker for mye, og disse har han i 120 dager i løpet av et år. Da kan erstatningen deles opp slik:

$$50 \text{ purker} \times 10\,500 \text{ kr} = 525\,000 \text{ kr for } 365 \text{ dager med overproduksjon.}$$

$$(525\,000 / 365) \times 120 = 172\,603 \text{ kr for } 120 \text{ dager med overproduksjon.}$$

12.5 Straff

Lovens § 11 inneholder en straffehjemmel;

« § 11. *Straff*

Den som forsettelig eller uaktsomt overtrer loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bøter.»

Det er påtalemyndigheten som avgjør om det foreligger et straffbart forhold og hvorvidt det skal reises straffesak. Formålet med anmeldelsen er derfor å gi påtalemyndigheten grunnlag for å ta stilling til om etterforskning skal iverksettes.

13. Søknadsbehandling

Produsenter som skal sende inn søknad om overtakelse/leie av konsesjon, eller etablering av purkering, må benytte søknadsskjema utferdiget av Landbruksdirektoratet, jf. forskriftens § 10;

« § 10. *Søknadsprosedyre*

Søknad skal fremsettes på søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet, og sendes kommunen. Kommunen forbereder saken og avgir innstilling til fylkesmannen. Vedtak fattes av fylkesmannen».

Søknaden stiles til fylkesmannen og sendes kommunen, som utreder de forhold som kan ha betydning for vurderingen av søknaden. Kommunen avgir innstilling til fylkesmannen, som har myndighet til å fatte vedtak. Landbruksdirektoratet er klageinstans for fylkesmannens vedtak, jf. forskriftens § 12.

13.1 Delegering

Fylkesmannens hjemmel til å behandle søknader og fatte vedtak etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen omtales i forskriftens § 11 om delegasjon;

« § 11. *Delegering*

Departementets myndighet etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen delegeres til Landbruksdirektoratet og fylkesmannen. Dette gjelder ikke departementets myndighet etter lovens § 2 første ledd annet punktum.»

Landbruksdirektoratet og fylkesmannen har ved dette fått hjemmel til å være vedtaksinstans ved behandling av saker tilknyttet husdyrkonsesjonsregelverket. Etter forskriftens annet punktum har Landbruksdirektoratet og fylkesmannen ikke fått hjemmel til å gi forskrift om konsesjonspliktens virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling. Denne kompetansen ligger hos departementet.

Fylkesmennene skal sende kopi av **alle** vedtak de fatter i medhold av husdyrkonsesjonsregelverket til Landbruksdirektoratet.

Det er viktig at fylkesmannen ser husdyrkonsesjonsregelverket i sammenheng med regelverket for produksjonstilskudd i saker om samarbeid og driftsfellesskap. Det anbefales at fylkesmannen i slike saker overtar behandlingen av søknad om produksjonstilskudd. Det vises her til vurdering av driftsfellesskap i rundskrivet: «Kommentarer til forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket».

13.2 Klage

Landbruksdirektoratet er klageinstans for vedtak tilknyttet husdyrkonsesjonsregelverket, jf. forskriftens § 12 om klage;

« § 12. Klage

Vedtak fattet av fylkesmannen kan påklages til Landbruksdirektoratet.»

Ved klage er det viktig at fylkesmannen oversender hele saken inkludert all dokumentasjon til klageorganet.

Klagefristen på vedtak er tre uker fra brevet er mottatt, jf. forvaltningslovens § 29 første ledd.

Klagefristen ved pålegg om å gi ut opplysninger er straks når den pålegget angår er til stede, og ellers innen tre dager, jf. forvaltningslovens § 14. Klagen kan være muntlig.

Fylkesmannen skal opplyse om klageadgang i sine vedtak og pålegg.

Landbruksdirektoratet kan omgjøre vedtak i medhold av forvaltningslovens § 35.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hans Edvin Flugund
seksjonssjef

Tormod Dalheim Bekkevoll
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.